

maa man vistnok i saare mange Tilfælde indrømme, at vi ældre langt fra gøre, hvad vi burde og kunde gøre for at bevare og dygtiggøre vor Ungdom.

Naturligvis er der udrettet ikke saa ganske lidt her i vort Land for Ungdommens Undervisning, og det kunde maaske være rigtigt her at se, hvad vi hidtil have udrettet. Deraf kunne vi saa maaske bedre faa Forstaaelse af, hvad vi endnu mangle at gøre i denne Sag. Jeg skal saaledes her henvise til, at allerede i den gamle Skolelov fra 1814 hedder det i § 35 følgende: „For den Ungdom, som har været til Konfirmation, men desuagtet ønsker at blive ved at søge Skolen for der at øve sig videre i Skrivning eller Regning eller at tage Del i anden nyttig Undervisning, skal der, efter Overlæg med Skolekommissionen, om Vinteren holdes Aftenskole tvende Gange om Ugen.“ Det er et Lovbud, der nu om 2 Aar er 100 Aar gammelt, men det er et Lovbud, som desværre langt fra er blevet ført ud i Livet, som for en stor Del kun har været et dødt Bogstav for Flertallet af Landets Skoler; omkring i Kommunerne er der ingen Adgang til at kunne, som det hedder i Loven, øve sig i Regning og Skrivning eller tage Del i anden nyttig Undervisning. Men jeg indrømmer, at der er gjort en Del for Ungdommen, saaledes at store Dele af Ungdommen have Adgang til at kunne fortsætte deres Undervisning ud over den skolepligtige Alder.

Jeg tror, at det, vi have gjort i Retning af Ungdomsskoler her i Landet, passende kan deles i 5 Grupper: Til første Gruppe vil jeg henregne Aftenskolen. Den samler tidligere Elever omkring sig. Finansudvalget modtager hvert Aar Oplysning om, i hvor mange Skoler der har været afholdt Aftenskole, og hvor mange Elever der har deltaget i denne Undervisning. Efter de Oplysninger, der bleve tilstillede Finansudvalget sidste Vinter, har det vist sig, at der har været afholdt Aftenskole i 983 offentlige Landsbyskoler og i 156 private Skoler og endvidere Aftenskole i 34 Købstæder. Elevantallet har ude paa Landet i det hele været 24,000 og i Købstæderne 4,000, det vil altsaa sige, at tilsammen 28,000 Elever paa Landet og i Købstæderne have deltaget i denne Undervisning. Den gennemsnitlige Undervisningstid har for Eleverne været 78 Timer. Det viser sig, at der er meddelt saadan Aftenundervisning i 1,173 Skoler paa Landet; og da der paa Landet findes 3,422 offentlige og private Skoler, se vi, at det

kun er i en Trediedel af disse Skoler, at der har været afholdt Aftenskole. De Summer, der fra det offentlige Side ofres paa Aftenskolerne, ere ikke ret store; det er i alt 76,000 Kr., der fordele sig saaledes, at Staten har bidraget 37,000 Kr., Skolefonden 23,000 Kr., og de kommunale Tilskud have været 16,000 Kr. Hertil maa man saa naturligvis lægge, at Kommunerne have ydet Lokaler, Lys og Varme. Men det største Bidrag, som ydes til Aftenskolerne i vort Land, ydes i Grunden fra Lærernes Side, fordi de kun faa et ganske ringe Vederlag for det Arbejde, de udføre i Aftenskolernes Tjeneste; det bliver om trent 76 Øre, Lærerne modtage pr. Undervisningstime.

Man vil altsaa se, at det Bidrag, som ydes fra Offentlighedens Side, ikke er ret stort; det bliver fra Statens Side kun 1 Kr. 33 Ø. og fra Kommunernes Side 57 Ø. pr. Elev. Aftenskolen er ikke i Fremgang her i vort Land, den er snarere i Tilbagegang eller i alt Fald i Stagnation. I 1906 blev der holdt Aftenskole i 55 offentlige Skoler mere end forrige Aar; det er heller ikke saa underligt, at Aftenskolen ikke vinder frem; den har mange Vanskeligheder at kæmpe med: det ringe Tilskud, som ydes den fra offentlig Side, de lange, mørke Veje — navnlig for Pigernes Vedkommende klages der over, at den lange Vej er en Hindring —, endvidere er Undervisningen sikkert heller ikke saa god, som den kunde og burde være, Lærerne ere maaske ikke altid saa vel oplagte til denne Aftenskolegerning, naar de Dagen lang have undervist i Børneskolen. Ofte er Forholdet maaske det, at mange af Lærerne egentlig ikke rigtig magte denne Opgave; ikke forstaa at gøre denne Undervisning saa praktisk og god og livlig, som den burde være. Det vilde sikkert være heldigt, om flere Lærere kunde slaa sig sammen og drive en Aftenskole, men saaledes er det jo ikke eller i alt Fald kun sjældent. Naar jeg har nævnt, at der i Aftenskolerne paa Landet og i Købstæderne har været 28,000 Elever, maa det forstaaes saaledes, at det er et Maksimumstal, det er Tallet, da Skolen begyndte. Hvis man vil tage Elevtallet ved Skolens Slutning, vil det sikkert være betydeligt mindre. Herover har man imidlertid ingen Statistik, men det er min Overbevisning, som jeg har faaet bekræftet ved at tale med mange af de Lærere, som have holdt Aftenskole, at Frafaldet af Elever i Vinterens Løb ofte er ret betydeligt.